

Семінар № 2

Тема: Філософія Сходу

1. Особливості східного типу філософування

Східна філософія характеризується унікальними рисами, які відрізняють її від західного мислення. Основні особливості включають:

- **Гармонія з природою:** У східній філософії природа розглядається як цілісний організм, і людина є частиною цього цілого. Це відображає концепцію взаємозв'язку всіх елементів у світі. Наприклад, даосизм пропагує ідею «дао» (шлях) як універсального принципу, що пронизує все, і прагне до гармонійного співіснування з природою.
- **Цілісність знання:** Східна філософія зазвичай не розділяє різні види знань на окремі категорії. Філософські, релігійні та етичні аспекти переплітаються, створюючи цілісне бачення світу. Це може бути видно у веданті, де метафізичні концепції поєднуються з етикою та практиками йоги.
- **Медитація та інтуїція:** Східні філософи надають великого значення внутрішньому досвіду та медитації, вважаючи їх ключем до пізнання істини. Інтуїтивне розуміння та глибока рефлексія є важливими інструментами для досягнення просвітлення, на відміну від західного раціоналізму, що більше фокусується на логіці та доказах.
- **Суспільно-етичні аспекти:** Філософські системи Сходу часто містять етичні норми, що сприяють соціальній гармонії. Наприклад, конфуціанство акцентує на важливості родинних зв'язків, поваги до старших та дотримання соціальних обов'язків, що формує основи китайського суспільства.

2. Ортодоксальні та неортодоксальні школи давньоіндійської філософії

Давньоіндійська філософія поділяється на ортодоксальні та неортодоксальні школи, що відрізняються визнанням ведичного канону:

- **Ортодоксальні школи:**
 - **Веданта:** Основна мета – досягнення мокші (звільнення) через знання брахмана (абсолюту). Веданта вважається однією з найвпливовіших шкіл в індійській філософії.
 - **Санкх'я:** Філософська система, яка пропонує дуалістичну модель реальності, що складається з пуруші (суб'єкта) і пракриті (природа). Основною метою є досягнення звільнення через знання.
- **Неортодоксальні школи:**
 - **Буддизм:** Заперечує вчення Вед і пропонує шлях до звільнення через Чотири благородні істини та Вісімчастий шлях. Буддизм акцентує на усвідомленні страждання та його подоланні.

- **Джайнізм:** Підкреслює значення ненасильства (ахімса) та строгих етичних норм. Джайнізм має своє унікальне бачення карми та циклу перероджень.
- **Проблематика розмежування:** Це розмежування є важливим для розуміння різноманітності індійської філософії. Ортодоксальні школи пропонують структуровані космологічні системи, в той час як неортодоксальні шукають альтернативні шляхи до самореалізації і звільнення.

3. Особливості та основні напрями давньокитайської філософії

Давньокитайська філософія представлена декількома основними течіями:

- **Даосизм:**
 - Заснований на працях Лао-цзи, даосизм пропагує ідею природного порядку, який необхідно зрозуміти і поважати. Він вчить, що шлях до гармонії досягається через «у вей» – бездіяльність, що не є бездіяльністю в буквальному сенсі, а скоріше спонтанним, природним діянням.
- **Конфуціанство:**
 - Засноване на вченні Конфуція, конфуціанство наголошує на етичних відносинах і соціальному порядку. Основні принципи включають рен (людяність), лі (етикет) і сяо (побожність до батьків). Конфуціанство формує основи китайської моралі і політичної філософії, акцентуючи важливість добродійності та соціальної відповідальності.
- **Історичні модифікації:** Протягом династій концепції даосизму і конфуціанства зазнавали змін. Наприклад, у період династії Тан обидві традиції взаємодіяли, сприяючи формуванню синкретичних систем, що поєднували елементи з обох філософій.

4. Філософські ідеї в соціокультурному просторі Японії

Японська філософія розвивалася під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх факторів:

- **Шинтоїзм:** Ця автохтонна релігія Японії акцентує на поклонінні природі, предкам і духам. Шинтоїзм має значний вплив на японську культуру, святкові традиції та національну ідентичність.
- **Буддизм:** Прийшовши з Китаю, буддизм став важливим елементом японської філософії, надаючи особливе значення медитації, етиці і внутрішньому досвіду. Різні течії буддизму, такі як дзен, акцентують на простоті та безпосередності досвіду.
- **Філософія самураїв:** Кодекс бусідо, що формувався серед самураїв, втілює принципи честі, вірності, і моральної відповідальності. Це стало основою етичних норм у японському суспільстві.
- **Модернізація та західний вплив:** У XIX–XX століттях японська філософія зазнала значного впливу західних ідей, що призвело до виникнення нових течій, таких як неоконфуціанство. Це впливало на політичні, соціальні та культурні зміни в Японії.

Заключні питання для обговорення

- Які елементи східної філософії можуть бути корисними для розв'язання сучасних соціальних проблем?
- Як ортодоксальні і неортодоксальні традиції в Індії взаємодіють між собою в контексті сучасності?
- Яким чином даосизм і конфуціанство можуть адаптуватися до сучасних викликів у Китаї та світі?